[1]והעלה הכהן את העולה שהעלה כבר אמר ליה רב שמן בר אבא לרב פפא לדידך דאמרת מעלה ומלינה בראשו של מזבח קיימין ועבדינן מילתא לכהנים דאתו בה לידי תקלה דסברי דיומיה הוא ואתו לאקטורי אמר ליה כהנים זריזין הן אמר ליה רב אשי לרב כהנא ואמרי לה רב הונא בריה דרב נתן לרב פפא והא כמה דלא מתקטרי אמורין כהנים לא מצו אכלי בשר דתניא יכול יהו כהנים ראשין בחזה ושוק קודם הקטרת אמורין תלמוד לומר [2]והקטיר הכהן את החלב המזבחה והדר [2]והיה החזה לאהרן ולבניו וכמה דכהנים לא אכלי בשר בעלים לא מתכפרי דתניא [3]ואכלו אותם אשר כפר בהם מלמד שהכהנים אוכלים ובעלים מתכפרין אמר ליה כיון דלא אפשר עשאום כמי שנטמאו או שאבדו [א]דתניא יכול נטמאו אמורין או שאבדו לא יהו כהנים זכאין בחזה ושוק תלמוד לומר [2]והיה החזה לאהרן ולבניו מכל מקום רב כהנא רמי כתיב [4]לא ילין חלב חגי עד בוקר הוא דלא ילין הא כל הלילה כולה ילין וכתיב [5]והקטיר עליה חלבי השלמים עליה השלם כל הקרבנות כולן הוא מותיב לה והוא מפרק לה כשנתותרו רמי לי' רב ספרא לרב כתיב [6]לא ילין לבקר זבח חג הפסח לבקר הוא דלא ילין הא כל הלילה ילין והכתיב [7]עולת שבת בשבתו ולא עולת חול בשבת ולא עולת חול ביום טוב אמר ליה כבר רמייה ניהליה רב אבא בר חייא לר' אבהו ושני ליה הכא בארבעה עשר שחל להיות בשבת עסקינן דחלבי שבת קריבין ביום טוב אמר ליה משום דחלבי שבת קריבין ביום טוב אנן ניקו ונימא ליה דהאי קרא בארבעה עשר שחל להיות בשבת הוא דכתיב אמר ליה שבקיה לקרא דהוא דחיק ומוקים אנפשיה: **מתני'** הפסח ששחטו שלא לשמו וקבל והלך וזרק שלא לשמו או לשמו ושלא לשמו או שלא לשמו ולשמו פסול כיצד לשמו ושלא לשמו לשם פסח ולשם שלמים שלא לשמו ולשמו לשם שלמים ולשם פסח: **גמ'** בעי רב פפא בעבודה אחת תנן או בשתי עבודות תנן בעבודה אחת תנן ורבי יוסי היא דאמר אף בגמר דבריו אדם נתפס דאי ר"מ הא אמר תפוס לשון ראשון

או

והעלה הכהן את העולה ואת המנחה וגו'. בו כפר חטאת כתיב ומדהוה ליה למיכתב ואת העולה יעלה וכתיב והעלה משמע אפילו הביא העולה קודם לחטאת יכפר: **דסברי דיומיה היא.** כשמקטירים כל הלילה אברים שנתותרו מקרבנות שנשחטו ונזרק דמן קודם לתמיד ויראו את האברים הללו יהו סבורין שגם אלה נתותרו ורגילין להקטירם היום ויקטירם ועברי אעשה דהשלמה: **זריזין הן.** והמעלן שם יודיע לאחיו הכהנים ויזהרו בהן: **אמר ליה רב אשי כו'.** אדרב פפא פריך דאמר מלינן: **מכדי כל כמה דלא מקטרי אמורין.** דחטאת כהנים בשר החטאת לא מצי אכלי ובעלים לא הויא להו כפרה ועדיין מחוסר כפורים הוא והיאך יאכל בקדשים: **בחזה ושוק.** הנתונים לכהנים מן השלמים: **ואכלו אותם.** במלואים כתיב: **אשר כופר בהם.** כתב כפרה גבי אכילה למימרא דאף באכילה תלויה כפרה: **כיון דלא אפשר.** לאקטורינהו האידנא משום עשה דהשלמה עשאום כמי שנטמאו או שאבדו ומשתרו כהנים באכילת בשר והויא כפרה לבעלים: **הא כל הלילה ילין.** למטה ומעלן ומקטירן כל הלילה ואינו נפסל אלא אם כן מלאן בעלות השחר כשהוא למטה אלמא כל הלילה ראוי להקטיר: **והכתיב עליה השלם.** דמשמע שלא יתעכב דבר אחר תמיד של בין הערבים: **כשנתותרו.** מקרבנות שנזרק דמן קודם תמיד ולא הספיקו להקריב דכיון דנראה להקרבה קודם לכן על תמיד של שחר הוא מושלם: **הא כל הלילה ילין.** ויקטירנו בלילי י"ט ואע"פ שנותר מקרבן של חול דהא י"ד שנזרק דם הפסח בו חול הוא: **ואנן ניקו כו'.** קושיא היא: **שבקיה לקרא דהוא דחיק ומוקים אנפשיה.** מדקשו קראי אהדדי על כרחיך קראי גופייהו מוקמי אנפשייהו הכי: **מתני' הפסח ששחטו שלא לשמו.** לשם שלמים: **או קיבל או הלך או זרק שלא לשמו.** שבארבע עבודות הללו הפסח נפסל במחשבתן אם לפסול אם לפגל כדיליף בשמעתא קמייתא דזבחים (דף ד.): **או לשמו ושלא לשמו.** בגמרא מפרש אי במחשבת עבודה אחת קאמר אי במחשבת שתי עבודות כגון קיבל לשמו וזרק שלא לשמו: **פסול.** דכתיב זבח פסח הוא שתהא זביחתו לשם פסח וכתיב הוא למעוטי נשחט שלא לשמו: **גמ' בעבודה אחת תנן.** ואית בה לשמו ושלא לשמו ואפ"ה קתני פסול ור' יוסי היא דאמר במסכת תמורה (דף כה.) אף בגמר דבריו אדם נתפס דבוק: **דאי ר' מאיר האמר תפוס לשון ראשון.** במס' תמורה (ג"ז שם) גבי האומר הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים ר"מ אומר הרי זו תמורת עולה ר' יוסי אומר דבריו קיימים ותרעה עד שתומם ותמכר ויביא בדמי חציה עולה ובדמי חציה שלמי':

או

עשאום כמי שנטמאו אימורין או אבדו. למאן דאמר (לקמן דף עז:) אין הציץ מרצה על העולין ניחא הא דנקט הכא שנטמאו או אבדו אבל ברייתא דלקמן (דף פ:) על מה הציץ מרצה על הדם ועל החלב נ"ל הואיל ומדרבנן לא מרצה הוי כאילו אבדו האימורין:

יכול נטמאו או שאבדו לא יהו הכהנים כו'. הוי סלקא מסקנא הכא דאי לא אכלי כהנים לא מכפרי בעלים ולא משתרו לאכול בקדשים ומקשה ריב"א דבהאשה רבה (יבמות דף צ.) אמר ת"ש דם שנטמא וזרקו בשוגג הורצה במזיד לא הורצה והא הכא דמדאורייתא אכלוייה מרצי כו' ומשני מאי לא הורצה להתיר בשר באכילה אבל בעלים מתכפרין אלמא אף על גב דבשר אינו נאכל בעלים מתכפרין וי"ל דהיכא דחזי לאכילה מדאורייתא מתכפרין והכא בעי למימר דכל כמה דלא חזו כהנים לאכילת בשר (א) לא מתכפרים בעלים ומיהו קשה מנטמא בשר היאך זורק את הדם הא אין לבשר שעת היתר לכהנים ונראה לפרש דכל זמן דחזי בשר לאכילה לא מתכפרי בעלים עד שיאכלו כהנים אבל אם נטמא אחרי כן או יצא או נעשה נותר מתכפרי בעלים:

ולא עולת חול ביו"ט. הקשה ריב"א דהא קרא בשבת כתיב דחמיר אבל ביו"ט דקיל מנא לן דלא קרבה וי"ל דאתיא כרבי עקיבא דאמר בסוף אלו קשרים (שבת דף קיד.) עולת שבת לימד על חלבי שבת שקרבין בי"ט ומשמע ליה קרא עולת שבת זו בשבת אחרת דהיינו של שבת בי"ט מכלל דשל חול בי"ט לא קרבה וקשה לר' עקיבא תיפוק לי' דחלבי שבת קריבין בי"ט מקרא דהכא דלא ילין הא כל הלילה ילין דלכל הפחות מיתוקם בארבעה עשר שחל להיות בשבת תימה לר"י הא קרא בנותר דבשר איירי דהא לקמן (דף סג:) מחייב שוחט על חמץ אחד מבני חבורה מדכתיב לא ילין בתריה דמשמע הני דקיימינן עלי' בלא ילין וכל הלילה ילין כדר' עקיבא אוקימנא לסוגיא דהכא ושמעינן ליה לר' עקיבא דפסח נאכל כל הלילה עד שעת חפזון וליכא למימר דמשמע ליה למסדר הש"ס דקרא בכל הזבח איירי בין בבשר ובין באימורין ומדלא כתיב חלב כמו גבי חלב חגי ומדלא כתיב גבי אכילה דואכלו את הבשר כדכתב התם לא תותירו ש"מ דבתרווייהו משתעי:

בארבעה עשר שחל להיות בשבת עסקינן. בירושלמי דייק מקרא דלא ילין חלב חגי כה"ג ומוקי לה נמי ר' אבהו בי"ד שחל להיות בשבת ופריך דלא מצי לאוקמי בשבת דחגי כתיב דהיינו חגיגה הבאה עם הפסח דלא דחיא שבת כדאמר לקמן באלו דברים (דף סט:) ומפרש דה"ק שמרהו שלא יבא לידי בל ילין שיקריבהו מבעוד יום בשעה הראויה לו ותימה על ירושלמי דפריך מינה דהאי קרא דחלב חגי דבחגיגת חמשה עשר איירי כדמוכח באלו דברים הקשה רשב"א לבן תימא דדריש לקמן באלו דברים (דף ע.) חגיגה הבאה עם הפסח הרי היא כפסח דזבח חג זה חגיגה היכי מיתוק' האי קרא בשבת הא מודה דלא דחיא שבת כדמוכח התם וי"ל דבן תימא יסבור כר' ישמעאל דאמר באלו קשרים (שבת דף קיד:) דחלבי חול קריבין בי"ט אי נמי בן תימא יפרש שמרהו שלא יבא לידי בל ילין כדמפרש בירושלמי:

דאי ר' מאיר האמר תפוס לשון ראשון. אור"י דרבא לטעמיה דאית ליה דפליגי בתפוס לשון ראשון דאמרינן בפ"ב דזבחים (דף ל.) עדיין היא מחלוקת פירוש אפילו בתמורת עולה ושלמים פליג ר"מ ובלאו הכי הן דיוקא דהכא לא מיתוקם אלא אליבא דרבא דמייתי לקמן בפירקין (דף סג.) גבי אחרים אומרים הקדים מולים לערלים כו' וסבר אינה לשחיטה אלא לבסוף וכדרבא דאמר עדיין היא מחלוקת ופליגי בתפוס לשון ראשון אפילו בכי האי גוונא אף על גב דאינה לשחיטה אלא לבסוף וברגע אחרון יש לשניהם לחול וסבר ר"מ התם תפוס לשון ראשון אע"פ שלא חל בשעה שאמר דלרבה ואביי דלקמן דסבירא להו דישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף חיילי תרווייהו אפילו לר"מ כמו שנאמר לקמן וא"כ לא יכשיר הכא לר"מ לשמו ושלא לשמו אפי' בעבודה אחת:

אבל

עין משפט
נר מצוה

יא א מיי' פ"ט מהלכות מעשה הקרבנות הלי"א:
יב ב מיי' פ"י שם הלכה א:
יג ג מיי' פ"א מהלכות תמידין הלכה ה ופ"א מהלכות ק"פ הלכה ה:
יד ד מיי' פ"א מהלכות תמידין הלכה ז:
טו ה מיי' פט"ו מהל' פסולי המוקדשין הלכה : הלכה יח ופי"ד מהל' ק"פ הלכה א:
טז ו מיי' פרק י"ג מהלכות פסולי המוקדשין הלכה א [ומהרי"י לגלאן]:

◆

רבינו חננאל

אמר ליה רב שמן בר אבא לרב פפא וכי עבידי מילתא דאתי בה לידי תקלה, הני אמורין דאמרת מעלן ומלינן בראשו של מזבח. ניחוש דילמא סברי דיומיה נינהו ואתו לאקטרינהו. ופריק כהנים זריזין הן ולא אתו לידי תקלה. והא כמה דלא מתקטרי אימורין לא מיתכיל בשר ואי לא מיתכיל בשר לא סלקא לבעלים טהרה. שנאמר ואכלו אותם אשר כפר בהם מלמד שהכהנים אוכלין ובעלים מתכפרין. ופרקינן כיון דלא אפשר להקטיר אימורין הללו נעשו כמי שנטמאו או נאבדו והכהנים אוכלין ובעלים מתכפרין דתניא יכול נטמאו אימורין כו'. רב כהנא רמי כתיב לא ילין חלב חגי עד בקר וכל הלילה ילין ויקטיר איזו שעה שיזדמן לו שיקטיר מן הלילה יקטיר, והכתיב והקטיר עליה חלבי השלמים עליה השלם כל הקרבנות, הנה כל הקרבנות עם תמיד של שחר היו קרבים קודם תמיד של בין הערבים. ופריק באותן החלבים שנותרו מן היום שקריבין כל הלילה והזהירה תורה לא ילין שלא ילינו מכל אותן החלבים עד הבקר. רמי ליה רב ספרא לרבא כתיב לא ילין לבקר זבח חג הפסח לבקר הוא דלא ילין הא כל הלילה כשרין להקרבה, והא הפסח נשחט בארבעה עשר והוא חול והלילה שהוא לילי חמשה עשר יום טוב הוא וכתיב עולת שבת בשבתו ולא עולת חול בשבת (ולא עולת שבת בחול) ולא עולת חול ביום טוב. ופריקנן האי קרא כתיב לא ילין לבקר זבח חג הפסח ודיקינן מינה לבקר הוא דלא ילין הא כל הלילה ילין, כלומר יקריב לילי חמשה עשר אע"פ שהוא יו"ט, בארבעה עשר שחל להיות בשבת עסקינן דחלבי שבת קריבין ביו"ט, כלומר דברים הנשחטין בשבת חלביהן קריבין ביום טוב. אמר ליה רבא ונימא ליה לקרא דבארבעה עשר שחל להיות בשבת כתיבה. א"ל שבקיה לקרא כיון דלית ליה דרשה אחרינא הוא דחיק ומיקים נפשיה בהכי. מתני' הפסח ששחטו שלא לשמו כו'. בעי רב פפא בעבודה אחת מאלו העבודות אמר לשם פסח ולשם שלמים. או דלמא בשתי עבודות בשחיטה אמר לשם פסח ובקבלה אמר לשם שלמים. ודברי ר' מאיר דאמר בתחלת דבריו אדם נתפס ור' יוסי הוא דאמר אף בגמר דבריו אדם נתפס. מפורשין הן בשנינו בתמורה פ' חמישי. האומר הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים הרי זו תמורת עולה דברי ר' מאיר, ר' יוסי אומר אם לכך נתכוון בתחלה אע"פ שאי אפשר לקרות שני שמות כאחת דבריו קיימין. אם משאמר תמורת עולה נמלך ואמר תמורת שלמים הרי זו תמורה עולה, ומיפרשא בגמרא אליבא דרבי מאיר דאמר בתחלת דבריו אדם נתפס, לר' יוסי בדקינן ליה אי מהדר הוא דקא הדר ביה תפוס לשון ראשון, ואי אמר להתמורת שניהם נתכוונתי דבריו קיימין, מאי.

מסורת הש"ס

א) זבחים פט:, ב) שבת כ. וש"נ, ג) יבמות מ. ג. יומא סח:, ד) ולא, ה) לעיל נט. יומא לג., ו) נ"ל לרבא וכ"ה בילקוט פנחס רמז תשפ"ב ופ' משפטים רמז שנ"ו וידוע דרב ספרא דא"ל רבא משה שפיר קאמרת שבת קא: יען בשאר דוכתי ומה אמי נמי שפיר שהשיב רבא כבר רמייה ניהליה ראב"ח לר' אבהו משא"כ רב היה זמן טובא קודם לר' אבהו, ז) ולא, ח) לקמן סג: שבת כד:, ט) שבת קיד., י) קדושין סח. נדה לג., כ) זבחים יב., ל) גי' רש"ל רבה, מ) שמות יב, נ) ועי' תו' לקמן ע. ס"ה לאו, ס) גי' תוס' היא כעי רבא וכן מצאתי כרש"ל ומהרש"א.

◆

תורה אור השלם

1. וְהֶעֱלָה הַכֹּהֵן אֶת הָעֹלָה וְאֶת הַמִּנְחָה הַמִּזְבֵּחָה וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן וְטָהֵר: ויקרא יד כ
2. וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת הַחֵלֶב הַמִּזְבֵּחָה וְהָיָה הֶחָזֶה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו: ויקרא ז לא
3. וְאָכְלוּ אֹתָם אֲשֶׁר כֻּפַּר בָּהֶם לְמַלֵּא אֶת יָדָם לְקַדֵּשׁ אֹתָם וְזָר לֹא יֹאכַל כִּי קֹדֶשׁ הֵם: שמות כט לג
4. לֹא תִזְבַּח עַל חָמֵץ דַּם זִבְחִי וְלֹא יָלִין חֵלֶב חַגִּי עַד בֹּקֶר: שמות כג יח
5. וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ לֹא תִכְבֶּה וּבִעֵר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן עֵצִים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר וְעָרַךְ עָלֶיהָ הָעֹלָה וְהִקְטִיר עָלֶיהָ חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים: ויקרא ו ה
6. לֹא תִשְׁחַט עַל חָמֵץ דַּם זִבְחִי וְלֹא יָלִין לַבֹּקֶר זֶבַח חַג הַפָּסַח: שמות לד כה
7. עֹלַת שַׁבַּת בְּשַׁבַּתּוֹ עַל עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ: במדבר כח י

◆

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה יכול וכו' וי"ל וכו' דכל כמה דלא חזו כהני' לאכילת בשר. נ"ב פי' אפילו מדאורייתא:

◆

גליון הש"ס

גמ' והכתיב עולת שבת. עי' שבת ד"כ ע"א תד"ה למשרי. וביומא דף מו ע"א תוד"ה אבל וצ"ע:

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] גמ' דתני' יכול נטמאו אמורין. הרמב"ם השמיט ברייתא זאת עיין לנ"ח דף נ: ב] רש"י ד"ה והעלה הכהן וכו' כפר חטאת. נ"ל כתר חטאת:

◆

מוסף רש"י

כהנים זריזין הן. בקיאין הן בכל, דכתיב כהן (דברים לג) יורו משפטיך ליעקב (שבת קכ.) או: דכיון שנכנס לעבודה בידוע שלמדוהו הלכות קודש (עירובין קג.). ואכלו אותם. את הקדשים, אשר כפר בהם. כי היכי דתהוי כפרה שלמה (יבמות מ.). עליה השלם כל הקרבנות כולן. על תמיד של שחר השלם כל הקרבנות ולא תשלימם על תמיד הערב, דלאחר תמיד הערב לא מקריב קרבן (לעיל נח.) ודרש ליה לשון השלמה, עליה על העולה, תמיד של שחר האמורה בראש הפרשה, שנאמר וערך עליה העולה והקטיר והוסיף והשלים אחריה כל הקרבנות, ולא על שבין הערבים, למד על תמיד של בין הערבים שהיה אחרון לכל הקרבנות (יומא לג.). ולא עולת חול ביום טוב. כגון אברי תמיד של ערב יו"ט שלא הוקטרו מבעוד יום אין מעלין אותן (שבת כד:). דחלבי שבת קריבין ביום טוב. שחל להיות במוצאי שבת (שבת קיד.). וקבל והלך וזרק. או קתני, קבל או הלך או זרק (זבחים יג.). אף בגמר דבריו אדם נתפס. נדבק ינתפס, כלומר תופס הוא את גמר דבריו (לעיל ו.). דלא אזלינן בתר לשון ראשון לחודיה ולא בתר אחרון לחודיה אלא בתר כולהו (מנחות קג.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones